

PREDKLADACIA SPRÁVA

Predseda vlády Slovenskej republiky v súlade s Programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky predkladá na rokovanie vlády materiál ***Analýza sociálno-ekonomickej situácie a vybraných problémov okresov Bardejov, Levoča, Poprad a Snina s návrhmi na zlepšenie v sociálnej a hospodárskej oblasti.***

V súlade s cieľmi Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky, zameranými na prehĺbovanie územnej súdržnosti, znižovanie regionálnych rozdielov a podporu vyváženého regionálneho rozvoja, vláda Slovenskej republiky nadväzuje na pozitívne skúsenosti z výjazdových rokovaní vlády v regiónoch z obdobia do roku 2020 a pokračuje v ich realizácii v mesačných intervaloch.

Výjazdové rokovanie vlády Slovenskej republiky sa uskutočňuje v obci Malcov v okrese Bardejov, predstavuje významný mikroregionálny bod severovýchodného Slovenska v historickom regióne Šariš. Cez obec prechádza cesta I. triedy I/77, ktorá tvorí spojnicu medzi okresnými mestami Bardejov a Stará Ľubovňa. V hornatom príhraničnom regióne severovýchodného Slovenska plní táto komunikácia dôležitú tranzitnú rolu, prepája historické regióny Šariš a Spiš a zabezpečuje cezhraničnú blízkosť s Poľskom. Malcov tak je dôležitým tranzitným bodom na tejto severnej magistrále.

Materiál analyzuje vybrané sociálno-ekonomické charakteristiky okresov Bardejov, Levoča, Poprad a Snina a identifikuje kľúčové rozvojové výzvy.

Analýza sociálno-ekonomickej situácie venuje osobitnú pozornosť oblastiam zamestnanosti, hospodárskej aktivity, rozvoja infraštruktúry, podpory vzdelávania, cestovného ruchu, ochrany kultúrneho dedičstva a fungovania kritickej infraštruktúry. V regióne pretrváva potreba riešiť štrukturálnu nezamestnanosť. Súčasne je potrebné vytvárať podmienky na stabilizáciu pracovnej sily a zmierňovanie negatívnych demografických a migračných trendov.

Na základe identifikovaných potrieb materiál navrhuje súbor konkrétnych opatrení a úloh pre jednotlivé rezorty zameraných na podporu udržateľného rozvoja regiónu a zvyšovanie kvality života obyvateľov regiónu. Navrhovaná podpora bude smerovať najmä na **rekonštrukciu miestnych komunikácií a verejnej infraštruktúry, podporu školskej a zdravotníckej infraštruktúry, rozvoj kultúrnych projektov a obnovu objektov cirkevných zariadení.**

Navrhované finančné prostriedky sú určené najmä na rekonštrukcie a modernizáciu miestnych komunikácií, verejných budov a infraštruktúry, opravy a údržbu kultúrnych a spoločenských objektov, rozvoj športovej a voľnočasovej infraštruktúry, zlepšenie technického vybavenia obcí, ako aj na podporu kultúrnych podujatí a zachovanie kultúrneho dedičstva, atď.

K najvýznamnejším investíciám, ktoré sa navrhujú podporiť z vládnej dotácie, patrí napr. dofinancovanie kúpy CT prístroja do Ľubovnianskej nemocnice, zabezpečenie prístrojového vybavenia ambulancií Centra integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti v Medzilaborciach, nákup prístrojového vybavenia pre Nemocnicu Snina, atď.

Analýza sociálno-ekonomickej situácie a návrh uznesenia vlády Slovenskej republiky z jej výjazdového rokovania venujú pozornosť **posilneniu regionálnej konkurencieschopnosti**, ku ktorej má prispieť **vyhl'adávanie strategických investorov** prostredníctvom Slovenskej agentúry pre rozvoj investícií a obchodu a možnosti podpory etablovaných výrobných závodov.

V nadväznosti na geografickú odľahlosť a personálny deficit v regiónoch sa navrhuje uložiť rezortu zdravotníctva vypracovať a zaviesť metodiku **zonácie všeobecných nemocníc** na účely

kompenzácie v rámci úhradových mechanizmov zdravotných poisťovní, ktorá zohľadní dostupnosť ústavnej starostlivosti. Významná časť finančných dotácií alokovaných v rámci tohto výjazdového rokovania vlády je **cieleno smerovaná na podporu, modernizáciu a rozvoj viacerých nemocníc v širšom regióne.**

Predkladaný materiál reaguje aj na potrebu zabezpečenia dlhodobej vodnej bezpečnosti a posilnenia odolnosti zásobovania obyvateľstva pitnou vodou na východnom Slovensku v podmienkach prebiehajúcej zmeny klímy a rastúcich nárokov na vodné zdroje.

Rezort investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie a rezort životného prostredia vytvorí spoločný koordinačný mechanizmus. Úlohou tohto mechanizmu bude komplexne posúdiť všetky relevantné aspekty projektu a pripraviť odborné podklady pre ďalšie rozhodovanie vlády. V rámci procesu preverovania dôjde k preskúmaniu aktuálneho stavu dostupných odborných, technických, environmentálnych, hydrologických, geologických, ekonomických, územnoplánovacích, majetkovoprávných a povolovacích podkladov týkajúcich sa projektu vodárenskej nádrže Tichý Potok a k identifikácii potreby ich aktualizácie. Súčasťou procesu bude aj preverenie potreby, rozsahu a postupu prípadného nového alebo aktualizovaného posúdenia vplyvov navrhovanej činnosti na životné prostredie vrátane posúdenia vplyvov na vodné útvary, chránené územia, územia európskej sústavy Natura 2000, dotknuté obce a obyvateľov dotknutého územia. Materiál zároveň navrhuje preskúmať možnosti aktualizácie Koncepcie vodnej politiky Slovenskej republiky do roku 2030 s výhľadom do roku 2050 z pohľadu možnej realizácie projektu Tichý Potok, ako aj možnosti prerokovania tejto témy na úrovni Európskej komisie. **Kľúčovým výstupom bude vyhodnotenie alternatív vodárenskej nádrže Tichý Potok v porovnaní s ďalšími možnými opatreniami na zabezpečenie záložného zdroja pitnej vody pre východné Slovensko,** a to najmä z hľadiska technickej uskutočniteľnosti, environmentálnej prijateľnosti, nákladovej efektívnosti, časovej realizovateľnosti, odolnosti voči dôsledkom zmeny klímy a miery spoločenskej akceptácie

Navrhuje sa uložiť rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny posúdiť možnosti návratu k realizácii pôvodného **plánu komplexnej obnovy štátnej budovy Školiaceho centra Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny v historickom centre Levoče,** v ktorej sídlia viaceré verejné inštitúcie vrátane okresného úradu, a to prostredníctvom prehodnotenia predchádzajúceho zrušenia tejto úlohy.

Rezort školstva, výskumu, vývoja a mládeže posúdi **vhodné formy podpory Spojenej školy internátnej v Levoči,** ktorá má viac ako storočnú tradíciu v jedinečnom vzdelávaní nevidiacich a slabozrakých detí. Zároveň finančná dotácia bude cieleno smerovaná **Slovenskej knižnici pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči** na realizáciu projektu „Obstaranie brailových riadkov pre nevidiacich zamestnancov, ktorí ako korektori vykonávajú finálnu kontrolu textov pred tlačou“.

Navrhuje sa uložiť rezortu kultúry posúdiť vhodné formy podpory a rozvoja múzejných, galerijných a digitálnych expozícií zameraných na trvalú prezentáciu jedinečného **kultúrneho dedičstva a diela Majstra Pavla z Levoče,** s cieľom posilniť jeho kultúrno-edukačný význam a medzinárodnú atraktivitu v rámci svetového dedičstva UNESCO, a to v spolupráci s rezortom cestovného ruchu a športu, mestom Levoča a cirkevnými inštitúciami.

Rezort dopravy zabezpečí vypracovanie štúdie realizovateľnosti preloženia úseku cesty I/66 Poprad Juh - Poprad východ.

Rezort cestovného ruchu a športu:

Podporí v spolupráci s rezortom životného prostredia, mestom Vysoké Tatry, obcou Štrba a organizáciami cestovného ruchu **rozvoj trvalo udržateľného turizmu v regióne Vysokých**

Tatier prostredníctvom marketingu prírodného dedičstva TANAP-u agentúrou Slovakia Travel na domácom a zahraničnom trhu.

Posúdi v spolupráci s rezortom životného prostredia možnosti podpory **modernizácie športovej, turistickej a voľnočasovej infraštruktúry vrátane cyklotrás a oddychových zón v regióne Vysokých Tatier** pri dôslednom rešpektovaní environmentálnych štandardov v chránenom území TANAP-u.

Poskytne metodickú a odbornú pomoc OOCR Šariš – Bardejov pri **rozvoji zážitkového turizmu naviazaného na tradíciu pobytu cisárovnej Sisi v Bardejovských kúpeľoch** a prostredníctvom agentúry Slovakia Travel podporí marketing tejto línie ako vlajkového produktu Horného Šariša na domácom a zahraničnom trhu.

Podporí v spolupráci s rezortom kultúry, mestom Levoča, OOCR Tatry - Spiš – Pieniny, MAS LEV a cirkevnými inštitúciami **rozvoj cestovného ruchu v okrese Levoča** prostredníctvom prezentácie pamiatok UNESCO, diela Majstra Pavla a náboženského turizmu s využitím aktivít agentúry Slovakia Travel.

Posúdi možnosti zabezpečenia **obnovy a výstavby športovísk v obci Vikartovce** za účelom rozvoja lokálnej športovej infraštruktúry pre verejnosť.

V oblasti **politiky podpory národnostných menšín** návrh uznesenia ukladá splnomocnencovi vlády SR pre národnostné menšiny priebežnú úlohu spolupracovať s orgánmi miestnej štátnej správy a samosprávy pri zabezpečovaní praktického používania jazykov národnostných menšín v úradnom styku. Súčasne má splnomocnenec priebežne využívať bohatú bazu spoločného kultúrneho dedičstva v týchto okresoch ako kľúčový nástroj na posilňovanie spoločenskej súdržnosti, budovanie vzájomného porozumenia a podporu tolerance medzi všetkými obyvateľmi, bez ohľadu na ich národnostnú príslušnosť či materský jazyk.

Navrhuje sa **uvoľniť finančné prostriedky** zo zdrojov kapitoly Všeobecná pokladničná správa viac ako **3,2 mil. eur**, z toho:

viac ako 2,4 mil. eur na **projekty obcí, miest a iných právnických osôb Prešovského kraja so zameraním na okresy Bardejov, Levoča, Poprad a Snina** podľa prílohy uznesenia; zvyšok na väčšie projekty, napríklad:

- 55 000 eur pre obec Malcov za účelom podpory projektu „Výstavba prístupovej komunikácie k obecnému cintorínu a obnova Domu nádeje v obci Malcov“;
- 60 000 eur pre mesto Bardejov za účelom podpory projektu „Výstavba miestnej dopravnej infraštruktúry“;
- 15 250 eur pre obec Chmeľová na rekonštrukciu a modernizáciu autobusových zastávok a chodníka;
- 30 000 eur pre mesto Levoča na rekonštrukciu organu v chráme sv. Jakuba v Levoči,
- 20 000 eur pre Slovenskú knižnicu pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči za účelom podpory projektu „Obstaranie brailových riadkov pre nevidiacich zamestnancov, ktorí ako korektori vykonávajú finálnu kontrolu textov pred tlačou“;
- 19 000 eur pre obec Buglovce na reguláciu potokov výmenou prefabrikátov;
- 50 000 eur pre Rímskokatolícku cirkev, farnosť Levoča za účelom podpory projektu „Vybudovanie výťahu pre imobilných pútnikov v Pútnickom dome na Mariánskej hore v Levoči“;
- 35 000 eur pre mesto Poprad na podpora mládežníckeho hokeja - zakúpenie časti výstroja pre deti zo sociálne slabších rodín;
- 40 000 eur pre Nadáciu Nádej pre vaše zdravie za účelom podpory projektu „Dofinancovanie kúpy inovatívneho systému na lokalizáciu a extrakciu tumorov v mäkkom tkanive prsníkov pre Nemocnicu Poprad“;

- 10 000 eur pre obec Vydrník na zabezpečenie statického posudku svahu, kúpu malotraktora a traktorovej kosačky;
- 20 000 eur pre mesto Snina na obstaranie projektovej dokumentácie na kúpalisko; tiež 50 000 eur za účelom podpory „Nákup prístrojového vybavenia – gastrooskopu a kolonoskopu pre Nemocnicu Snina“;
- 25 000 eur pre Prešovský samosprávny kraj za účelom podpory projektu „Stredná odborná škola Snina, Sládkovičova č. 2723/120 – podpora triedy s vojenským zameraním v meste Snina na základe memoranda s Ministerstvom obrany SR“;
- 12 000 eur pre obec Ubl'a na rekonštrukciu vnútornej a vonkajšej časti obvodného zdravotného strediska;
- 40 000 eur pre Prešovskú univerzitu v Prešove za účelom podpory projektu „Rozšírenie priestorových kapacít Fakulty manažmentu, ekonomiky a obchodu prostredníctvom získania a obnovy objektu bývalej neologickej židovskej školy“;
- 250 000 eur pre Ľubovniansku nemocnicu, n. o., za účelom podpory projektu „Dofinancovanie kúpy CT prístroja do Ľubovnianskej nemocnice“;
- 150 000 eur pre mesto Medzilaborce za účelom podpory projektu „Zabezpečenie prístrojového vybavenia ambulancií Centra integrovanej sociálno-zdravotnej starostlivosti“;
- 19 000 eur pre Polikliniku Sabinov, n. o., za účelom podpory projektu „Dofinancovanie kúpy USG prístroja do Polikliniky Sabinov, n. o.“;
- 50 000 eur pre Gréckokatolícku cirkev, farnosť Kružlov za účelom podpory projektu „Rekonštrukcia a záchrana Národnej kultúrnej pamiatky dreveného chrámu sv. Lukáša v obci Krivé“.

Pre viaceré mestá a obce na podporu opráv alebo rekonštrukcie miestnych komunikácií, napríklad:

- v okrese Bardejov – obec Bartošovce, Cigeľka, Janovce, Kríže, Kurov, Livov, Marhaň, Nižná Polianka, Nižný Tvarožec, Poliakovce, Regetovka, Rešov, Smilno, Stebník, Tarnov, Tročany, Vyšná polianka, Vyšný Tvarožec;
- v okrese Levoča – obec Baldovce, Brutovce, Dlhé Stráže, Granč – Petrovce, Harakovce, Spišský Hrhov, Spišský Štvrtok, Uloža, Vyšné Repaše;
- v okrese Poprad – obec Hôrka, Hozelec, Kravany, Lučivná, Mengusovce, Štôla;
- v okrese Snina – obec Belá nad Cirochou, Čukalovce, Nová Sedlica, Parihuzovce, Pichne, Runina, Ruský Potok, Uličské Krivé, Zemplínske Hámre.

Pre viaceré subjekty na kultúrne podujatia, napríklad:

- Ústredie ľudovej umeleckej výroby za účelom podpory projektu „Realizácia projektu REMESLO V TATRÁCH 2026, ktorá je plánovaná v priestore pred Galériou Ústredia ľudovej umeleckej výroby v Tatranskej Lomnici“;
- Folklórny súbor Jánošík – Svit na obnovu a ušitie tradičných podtatranských krojov a nákup hudobných nástrojov pre ľudovú hudbu;
- Folklórny súbor ŠIŇAVA Snina na obstaranie a obnovu tradičných zemplínskych krojov a nástrojového vybavenia na prezentáciu regiónu na medzinárodných podujatiach.

Schválením predloženého materiálu a prijatím navrhovaného uznesenia vláda Slovenskej republiky deklaruje záujem o systematické a cielené riešenie sociálno-ekonomických výziev v okresoch Bardejov, Levoča, Poprad a Snina a zároveň vytvára predpoklady na koordinovaný postup dotknutých subjektov pri riešení kľúčových rozvojových priorít tohto regiónu.